

Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu ieguldījumu plāna

“SEB aktīvais plāns” Prospekts

Līdzekļu pārvaldītājs: ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrība “SEB Investment Management”

Latvijas Bankas izsniegtās licences Nr. 06.03.07.101/243 ieguldījumu pārvaldes pakalpojumu sniegšanai. Licence izsniegta 2001. gada 20. februārī, un pārreģistrēta 2016. gada 10. jūnijā.

Latvijas Bankas izsniegtās licences Nr. 06.03.09.101/244 Shēmas līdzekļu pārvaldīšanai. Licence izsniegta 2002. gada 7. jūnijā, un pārreģistrēta 2016. gada 10. jūnijā.

Līdzekļu turētājbanka: Akciju sabiedrība “SEB banka”

Plāna prospekta jaunā redakcija apstiprināta IPAS “SEB Investment Management” valdes sēdē 2024. gada 6. novembrī un reģistrēta Latvijas Bankā 2024. gada 4. decembrī.

Plāna prospekts, Plāna gada un ceturkšņa pārskati, kā arī cita informācija par Plānu un Sabiedrību ir pieejama tīmekļa vietnēs: www.seb.lv, www.manapensija.lv, kā arī “Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra” nodaļās.

SATURA RĀDĪTĀJS

Lietoto terminu un saīsinājumu skaidrojums	3
1. Informācija par ieguldījumu plānu pārvaldi	4
1.1. Informācija par līdzekļu pārvaldītāju	4
1.2. Informācija par turētājbanku	4
1.3. Informācija par ieguldījumu plāna zvērinātu revidentu	5
2. Informācija par ieguldījumu plānu	6
2.1. Ieguldījumu plāna mērķa dalībnieka raksturojums	6
2.2. Ieguldījumu plāna raksturīgākās pazīmes	6
2.3. Ieguldījumu plāna ieguldījumu politika	6
2.3.1. Finanšu instrumenti un valūtas	7
2.3.2. Katra ieguldījuma veida un valūtas maksimālais īpatsvars kopējos aktīvos, ieguldījumu veidi un mērķa apjoms	7
2.3.3. Ieguldījumu ģeogrāfiskie reģioni un nozares	9
2.3.4. Aizņēmumu darījumi	10
2.3.5. Principi un kārtība, kādā slēdz darījumus ar plāna aktīvu pārdošanu ar atpirkšanu un darījumus ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kā arī slēgšanas ierobežojumi	10
2.3.6. Informācija par ieguldījumu plāna ilgtspējas aspektiem	11
2.3.7. Ieguldījumu plāna līdzekļu un līdzekļu daļas vērtības noteikšanas metodes un kārtība	12
2.3.8. Cita informācija	14
2.3.9. Ieguldījumu politikas neievērošanas sekas un kārtība, kādā novērtē un sedz radušos zaudējumus	14
2.4. Darījumu ar ieguldījumu plāna līdzekļiem un ieguldījumu plāna pārvaldīšanas izmaksu pārvaldītājam, turētājbankai un trešajām personām	15
2.5. Ieguldījumu plāna riski	16
2.6. Ieguldījumu plāna dalībnieka tiesības	17
2.7. Informācija par nodokļiem un nodevām, ja tādi ir paredzēti	18

Lietoto terminu un saīsinājumu skaidrojums

Aģentūra – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra.

Dalībvalsts — Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) valsts.

ESAOD - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalsts, kuras ilgtermiņa kredītreitings ārvalstu valūtā pēc starptautisko reitinga aģentūru vērtējuma ir investīciju kategorijā.

ESG - vides, sociālo un pārvaldības (Environmental, social, governance) principu integrēšana.

Ieguldījuma objekts - vērtspapīri un citi finanšu instrumenti, kurus saskaņā ar Likumu, Noteikumiem un Prospektu Sabiedrība ir tiesīga iegādāties par Plāna līdzekļiem.

Ieguldījumu plāns - Valsts fondēto pensiju shēmas ieguldījumu plāns.

LB – Latvijas banka (finanšu tirgus un to dalībniekus uzraugošā iestāde; līdz 31.12.2022. šo funkciju veica Finanšu un kapitāla tirgus komisija).

Likums – Latvijas Republikas Valsts fondēto pensiju likums.

Līgums – starp Aģentūru un Sabiedrību savstarpēji noslēgtais līgums par Shēmas līdzekļu pārvaldīšanu.

LR – Latvijas Republika.

Noteikumi – normatīvie akti, kas nosaka Shēmas līdzekļu ieguldīšanas noteikumus.

Patiesā vērtība – naudas summa, pret kuru aktīvu objekts var tikt apmainīts vai ar kuru var norēķināties par saistību, veicot darījumu starp zinošām un neatkarīgām pusēm uz abpusējas vēlēšanās pamata.

Plāna dalībnieks - persona, kura ir Shēmas dalībnieks un kura ir izvēlējusies šo Plānu.

Plāna daļa – Plāna līdzekļu uzskaites vienība, kas tiek izmantota Plāna līdzekļu uzskaitē un darījumos ar šiem līdzekļiem. Plāna daļa nav vērtspapīrs.

Plāna līdzekļi – Shēmas līdzekļu daļa, kas tiek pārvaldīta saskaņā ar Plānu šķirti no Sabiedrības citiem aktīviem, pārējo ieguldījumu plānu līdzekļiem un citiem Sabiedrības pārvaldīšanā esošajiem līdzekļiem.

Plāns – sistematizētu noteikumu kopums, kas izklāstīts ieguldījumu plāna prospektā un saskaņā ar kuru notiek Shēmas līdzekļu ieguldīšana, šajā Prospektā - ieguldījumu plāns “SEB aktīvais plāns”.

Prospekts – šī Plāna prospekts.

Sabiedrība - ieguldījumu pārvaldes akciju sabiedrība “SEB Investment Management”.

Shēma – Valsts fondēto pensiju shēma.

Turētājbanka – AS “SEB banka”, kura, saskaņā ar Turētājbankas līgumu, kas noslēgts starp Sabiedrību un Turētājbanku, glabā Plāna līdzekļus, veic to uzskaiti, darījumus ar Plāna līdzekļiem un citus LR normatīvajos aktos noteiktos pienākumus.

1. Informācija par ieguldījumu plānu pārvaldi

1.1. Informācija par līdzekļu pārvaldītāju

Līdzekļu pārvaldītājs: IP AS "SEB Investment Management"

Līdzekļu pārvaldītāja juridiskā adrese: Antonijas iela 9-12, Rīga, LV-1010.

Sabiedrība reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā 2000. gada 29. decembrī un pārreģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā 2003. gada 11. septembrī ar vienoto reģistrācijas numuru 40003525797.

Ieguldījumu plāna pārvaldnieki (atbildīgās amatpersonas) ir Jānis Rozenfelds un Niklāvs Zemzaris.

Saskaņā ar līgumu starp Sabiedrību un AS „SEB banka”, AS „SEB banka” sniedz Sabiedrībai šādus pakalpojumus:

- 1) mārketinga un sabiedrisko attiecību, personāla pārvaldības, IT risku kontroles, apsaimniekošanas un drošības pakalpojumus;
- 2) informācijas tehnoloģiju pakalpojumus: informācijas sistēmu attīstīšana un uzturēšana; datortīklu un telekomunikāciju apkalpošana; IS drošības un kvalitātes kontrole;
- 3) Shēmas ieguldījumu plānu piedāvāšanu.

Saskaņā ar līgumu starp Sabiedrību un SIA "DIVI grupa", SIA "DIVI grupa" sniedz Sabiedrībai biznesa uzskaites sistēmas attīstīšanas un funkcionalitātes nodrošināšanas pakalpojumus.

Samaksa par līgumos minētajiem pakalpojumiem tiek veikta no Sabiedrības līdzekļiem.

1.2. Informācija par turētājbanku

Plāna turētājbankas nosaukums: AS „SEB banka”.

Turētājbankas juridiskā adrese: "SEB finanšu centrs", Meistaru iela 1, Valdlauči, Ķekavas pagasts, Ķekavas novads, LV – 1076. Turētājbankas izpildinstitūcijas atrašanās vieta sakrīt ar Turētājbankas juridisko adresi.

AS "SEB banka" reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar reģistrācijas numuru 40003151743. Licence kredītiestādes darbībai izsniegta 1993.gada 23.septembrī (Finanšu un kapitāla tirgus komisijas licences Nr.06.01.05.011/242), kas ietver ieguldījumu pakalpojumu un ieguldījumu blakuspakalpojumu sniegšanu.

Sabiedrība ir noslēgusi līgumu ar Turētājbanku par Plāna līdzekļu glabāšanu un Plāna kontu apkalpošanu. Turētājbankas pienākums ir glabāt Plāna līdzekļus saskaņā ar Likumu, LR Ieguldījumu

pārvaldes sabiedrību likumu un Turētājbankas līgumu; sekot, lai Plāna vērtība tiktu aprēķināta saskaņā ar LB noteikumiem un Prospektu; izpildīt Sabiedrības rīkojumus, ja tie nav pretrunā ar Likumu, Noteikumiem, LB noteikumiem, Prospektu un Turētājbankas līgumu; sekot, lai pienācīgi tiktu veikti darījumi ar Plāna līdzekļiem noteiktie maksājumi; sadarboties ar Aģentūru un tās ieceltajiem zvērinātiem revidentiem; pēc Aģentūras pieprasījuma sniegt izrakstus no Sabiedrības kontiem saistībā ar Shēmas līdzekļu pārvaldīšanu, bet Aģentūras ieceltiem zvērinātiem revidentiem (Sabiedrības pārbaudēm) padarīt pieejamus visus dokumentus par Shēmas līdzekļu pārvaldīšanu, kas ir Turētājbankas rīcībā; iespējami ātri, taču ne vēlāk kā nākamajā darbdiēnā rakstiski ziņot Aģentūrai par jebkuru Sabiedrības rīcību, ar kuru pārkāptas Likuma un/vai Noteikumu prasības Shēmas līdzekļu pārvaldīšanas jomā vai kas ir pretrunā ar noslēgtā Turētājbankas līguma nosacījumiem; ja LB Sabiedrībai ir anulējusi speciālo atļauju (licenci) ieguldījumu pārvaldes sabiedrības darbībai vai speciālo atļauju (licenci) Shēmas līdzekļu pārvaldīšanai vai ir apturējusi šādas atļaujas (licences) darbību, izpildīt Aģentūras rīkojumus par Sabiedrības pārvaldīšanā esošo Shēmas līdzekļu nodošanu citam līdzekļu pārvaldītājam.

Turētājbanka, veicot savus pienākumus, darbojas neatkarīgi no Sabiedrības un vienīgi Plāna dalībnieku interesēs.

Ja Turētājbanka ar līgumu LR ieguldījumu pārvaldes sabiedrību likumā noteiktajā kārtībā nodod Plāna turētājbankas funkciju pildīšanu trešajām personām, tad Turētājbanka pilnā mērā atbild par trešajām personām maksājamās atlīdzības apjomu.

1.3. Informācija par ieguldījumu plāna zvērinātu revidentu

Plāna auditors ir SIA "Ernst & Young Baltic". Reģistrācijas numurs LR Komercreģistrā: 40003593454.

Zvērinātu revidentu komercsabiedrības licence Nr. 17. Juridiskā adrese: Muižas iela 1a, Rīga, LV - 1010, Latvija.

2. Informācija par ieguldījumu plānu

Lēmums par Plāna dibināšanu pieņemts I/S "Optimus Fondi" (tagad IPAS "SEB Investment Management") akcionāru pilnsapulcē 2002. gada 19. augustā, protokols Nr. A-04/2002.

2.1. Ieguldījumu plāna mērķa dalībnieka raksturojums

Plāns ir piemērots tiem Shēmas dalībniekiem, kuri ir vecuma kategorijā no 51 līdz 55 gadiem un sagaida augstāku ienesīgumu, ņemot vērā to, ka atlikušais laika posms līdz pensijas vecumam ir ilgāks par 10 gadiem.

Pēc 50 gadu vecuma Shēmas dalībniekiem vēlams pakāpeniski samazināt savu pensijas uzkrājumu riska līmeni, tomēr saglabājot mērenu (vidēju) pelnītspēju. Plāns, īstenojot vidēja riska ieguldīšanas stratēģiju, dod iespēju dalībniekiem spert soli riska samazināšanas virzienā, salīdzinot ar augsta riska ieguldījumu plāniem, un sasniegt augstāku atdevi nekā zema riska pensiju plāniem, ilgtermiņā palielinot dalībnieku pensiju 2. līmenī uzkrātos līdzekļus.

Šis mērķis tiek īstenots, vienlaikus veicot ieguldījumus kapitāla un parāda vērtspapīru tirgū, kamēr ieguldījumu īpatsvars kapitāla vērtspapīros nepārsniedz 50% no Plāna līdzekļiem.

2.2. Ieguldījumu plāna raksturīgākās pazīmes

Plāns īsteno aktīvu ieguldījumu pārvaldības stratēģiju ar mērķi ilgtermiņā palielināt Shēmas dalībnieku uzkrātos līdzekļus, veicot ieguldījumus gan kapitāla vērtspapīru, gan parāda vērtspapīru tirgū visā pasaulē.

Aktīva ieguldījumu pārvaldības stratēģija paredz regulāru sekošanu norisēm finanšu tirgos un biežākas izmaiņas Plāna veiktos ieguldījumos, salīdzinājumā ar pasīvi pārvaldītiem ieguldījumu plāniem, lai sistemātiskas tirdzniecības ar finanšu instrumentiem rezultātā gūtu ienesīgumu virs atskaites indeksa.

Plāna ieguldījumi kapitāla vērtspapīros var sasniegt līdz 50% no Plāna aktīviem, atbilstoši vidējam ieguvumu un risku līmenim.

Plāna ieguldījumu procesā tiek ņemti vērā ilgtspējas riski un principi. Plāns veicina vides un sociālo mērķu, kā arī apņemšanos, kas noteiktas starptautiskajās saistībās, izpildi.

2.3. Ieguldījumu plāna ieguldījumu politika

Sabiedrība īsteno aktīvu ieguldījumu pārvaldības stratēģiju ar mērķi sasniegt lielāku peļņas potenciālu ilgākā laika posmā. Lai īstenotu šo mērķi, līdz 50 % no Plāna aktīviem var tikt ieguldīti kapitāla vērtspapīros, alternatīvo ieguldījumu fondos un ieguldījumu fondos, kuri var veikt ieguldījumus kapitāla vērtspapīros vai citos riska ziņā tiem pielīdzināmos finanšu instrumentos.

Pārējie Plāna līdzekļi (vismaz 50 %) tiek ieguldīti valsts, pašvaldību un uzņēmumu parāda finanšu instrumentos un banku noguldījumos, tādējādi ierobežojot straujas Plāna vērtības svārstības īstermiņā.

Lai veicinātu Latvijas ekonomisko izaugsmi, Plāna līdzekļus var ieguldīt Latvijas valsts, pašvaldību un uzņēmumu finanšu instrumentos. Jauni ieguldījumi Latvijā tiek veikti, ja tie atbilst Plāna darbības mērķim, vides, sociālās atbildības un labas pārvaldības kritērijiem, Likumam un Prospektam.

Labvēlīgas tirgus situācijas gadījumā Plāna līdzekļi var tikt ieguldīti arī iespējkapitāla tirgū, piedāvājot kapitālu perspektīviem Latvijas uzņēmumiem finansēšanai to attīstības stadijā.

2.3.1. Finanšu instrumenti un valūtas

Plāna līdzekļi var tikt ieguldīti šādos finanšu instrumentos:

- 1) valsts, pašvaldību vai starptautisko finanšu institūciju emitētajos vai garantētajos vērtspapīros;
- 2) komercsabiedrību parāda vērtspapīros;
- 3) komercsabiedrību akcijās un citos kapitāla vērtspapīros (tālāk tekstā – kapitāla vērtspapīri);
- 4) noguldījumos kredītiestādēs;
- 5) ieguldījumu fondos;
- 6) atvasinātajos finanšu instrumentos;
- 7) iespējkapitāla tirgū;
- 8) alternatīvajos ieguldījumu fondos.

Ieguldot Plāna līdzekļus, Sabiedrība ievēro Likumā noteiktos ieguldījumu ierobežojumus.

Plāna ieguldījumu ierobežojumus ir pieļaujams pārsniegt, ja tie radušies sakarā ar ārkārtīgiem un nelabvēlīgiem notikumiem finanšu tirgos. Šādos gadījumos Plāna ieguldījumu ierobežojumi tiek novērsti, taču zaudējumu rašanās gadījumā tie netiek kompensēti Plāna dalībniekiem. Sabiedrība nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamajā dienā, rakstveidā informē Latvijas Banku par ieguldījumu ierobežojumu pārsniegšanu, kā arī par pasākumiem šo pārsniegumu novēršanai, norādot novēršanas termiņus.

2.3.2. Katra ieguldījuma veida un valūtas maksimālais īpatsvars kopējos aktīvos, ieguldījumu veidi un mērķa apjoms

ieguldījumu veidi un to maksimālais īpatsvars kopējos aktīvos		Pārvaldītāja paredzētais minimālais-maksimālais īpatsvars (%)*	Mērķa īpatsvars (%) **
1	Kapitāla vērtspapīri vai tiem pielīdzināmi finanšu instrumenti (kapitāla vērtspapīri), t.sk.:	25% - 50%	47%
	ieguldījumi akcijās un tiem pielīdzināmos	25%-50%	2%

	finanšu instrumentos		
	Kapitāla vērtspapīri ar ieguldījumu fondu starpniecību		40%
	Ieguldījumi iespējkapitālā	0%-1%	0%
	Kapitāla vērtspapīri ar alternatīvo ieguldījumu fondu*** (arī privātā kapitāla) starpniecību	0%-15%	5%
2	Parāda vērtspapīri un citi ieguldījumi, t.sk.:	50%-75%	53%
	Parāda vērtspapīri un tiem pielīdzināmie finanšu instrumenti	50%-75%	14%
	Parāda vērtspapīri ar ieguldījumu fondu starpniecību		34%
	Parāda vērtspapīri ar alternatīvo ieguldījumu fondu**** starpniecību	0%-15%	5%
	Noguldījumi kredītiestādēs	0% - 10%	0%

*Maksimālais īpatsvars ir pārvaldītāja noteiktais ierobežojums, veicot ieguldījumus attiecīgo finanšu instrumentu kategorijā.

**Mērķa īpatsvars ir plānotais ieguldījumu apjoms. Sabiedrība periodiski var veikt izmaiņas mērķa īpatsvaros, atkarībā no situācijas finanšu tirgos.

***Ieguldījumi alternatīvo ieguldījumu fondos, kuru ieguldījumu stratēģija paredz veikt ieguldījumus kapitāla vērtspapīros vai citos riska ziņā tiem pielīdzināmos finanšu instrumentos (turpmāk – kapitāla vērtspapīri), tai skaitā riska ieguldījumu fondos, privātā kapitāla fondos, fondu fondos, nekustamā īpašuma fondos, citos fondos, ja sviras finansējums pārsniedz 50 procentus no to neto aktīvu vērtības.

****Ieguldījumi alternatīvo ieguldījumu fondos, kuru ieguldījumu stratēģija paredz veikt ieguldījumus parāda vērtspapīros vai citos riska ziņā tiem pielīdzināmos finanšu instrumentos (turpmāk – parāda vērtspapīri), tai skaitā nekustamā īpašuma fondos, fondu fondos, citos fondos, ja sviras finansējums nepārsniedz 50 procentus no to neto aktīvu vērtības.

Ieguldījumu valūtas un to maksimālais īpatsvars kopējos aktīvos ieguldījumu valūtas	Maksimālais īpatsvars (%)*
Eiro	100%
Ārvalstu valūtas kopumā, t. sk.:	50%
ASV dolārs	25%
Japānas jena	10%
Lielbritānijas mārciņa	10%
Kanādas dolārs	10%
Austrālijas dolārs	10%
Šveices franks	10%

*Maksimālais īpatsvars pēc finanšu instrumenta uzskaites valūtas.

Sabiedrība var ieguldīt arī citās ārvalstu valūtās, ja Sabiedrība uzskata, ka konkrētajam ieguldījumam ir pievilcīga sagaidāmās atdeves un riska attiecība. Šādos gadījumos Sabiedrība ievēro Likumā noteiktos ierobežojumus.

2.3.3. Ieguldījumu ģeogrāfiskie reģioni un nozares

Plāna līdzekļi tiek izvietoti gan Latvijā, gan ārvalstīs. Ārvalstīs veiktie ieguldījumi tiek ģeogrāfiski sadalīti pa dažādiem pasaules reģioniem. Lai optimizētu izmaksas un panāktu lielāku diversifikāciju, Sabiedrība var ieguldīt Plāna līdzekļus ar ieguldījumu fondu starpniecību.

Ieguldījumu ģeogrāfiskie reģioni un nozares

Ģeogrāfiskais reģions	Ieguldījumu īpatsvars kopējos aktīvos (%)*
Eiropas Ekonomikas zona	40.5%
Eiropa, izņemot Eiropas Ekonomikas zonu	5.2%
Āzija	11.5%
Āfrika	2.4%
Tuvie Austrumi	1.3%
Ziemeļamerika	37.0%
Dienvīdamerika	2.1%

*Ieguldījumu īpatsvars uz 2024. gada 1. janvāri. Sabiedrība periodiski veic izmaiņas ieguldījumu apjomā dažādos ģeogrāfiskajos reģionos, un ieguldījumu īpatsvars var mainīties.

Plāna ieguldījumi tiek veikti finanšu, tehnoloģiju, veselības aprūpes, kā arī patēriņa preču ražošanas un citās nozarēs.

Ieguldījumi Latvijā

Mērķa īpatsvars ieguldījumiem Latvijā (%)*	Ieguldījumu īpatsvars kopējos aktīvos (%)**
9%	9%

Ieguldījumu veidi ieguldījumiem Latvijā
Kapitāla vērtspapīri
Kapitāla vērtspapīri ar alternatīvo ieguldījumu fondu (privātā kapitāla) starpniecību un ieguldījumi iespējkapitālā
Parāda vērtspapīri
Nekustamā īpašuma alternatīvo ieguldījumu fondi
Citu ieguldījumu alternatīvo ieguldījumu fondi

* Mērķa īpatsvars ir atkarīgs no jaunu finanšu instrumentu piedāvājuma Latvijā. Norādītais mērķa īpatsvars ir noteikts pieņemot, ka nākotnē Latvijā būs pieejami finanšu instrumenti pietiekamā apjomā un atbilstošā kvalitātē.

** Ieguldījumu īpatsvars uz 2024. gada 1. janvāri. Sabiedrība periodiski veic izmaiņas ieguldījumu apjomā dažādos ģeogrāfiskajos reģionos, un ieguldījumu īpatsvars var mainīties.

2.3.4. Aizņēmumu darījumi

Sabiedrībai nav tiesību ņemt aizņēmumus uz Plāna līdzekļu rēķina, izņemot aizņēmumus īslaicīgas likviditātes nodrošināšanai uz laiku līdz trim mēnešiem, nepārsniedzot 10% no Plāna aktīviem. Prasījumi pret Sabiedrību un Plāna līdzekļiem nav savstarpēji ieskaitāmi.

Aizņēmumu darījumi var tikt veikti gadījumos, ja Plāna norēķinu kontā nav pietiekamu līdzekļu norēķinu veikšanai, sākot ar pirmo iztrūkstošo eiro centu. Aizņēmumu darījumi var būt gan ar, gan bez nodrošinājuma. Aizņēmumu darījumiem piemīt darījumu partnera kredītrisks. Valsts vērtspapīri tiek izmantoti kā aizņēmumu darījumu nodrošinājums.

2.3.5. Principi un kārtība, kādā slēdz darījumus ar plāna aktīvu pārdošanu ar atpirkšanu un darījumus ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kā arī slēgšanas ierobežojumi

Aktīvu pārdošana ar atpirkšanu

Plāna pārvaldnieks var veikt aktīvu pārdošanas ar atpirkšanu darījumus jeb repo darījumus īslaicīgas likviditātes nodrošināšanai uz laiku līdz trim mēnešiem, nepārsniedzot 10 % no Plāna aktīviem.

Aktīvu pārdošanas ar atpirkšanu darījumi var tikt veikti, ja Plāna norēķinu kontā nav pietiekamu līdzekļu norēķinu veikšanai. Plāna pārvaldnieks pielāgo aktīvu pārdošanas ar atpirkšanu darījuma apjomu norēķinu kontā īslaicīgi trūkstošo līdzekļu apjomam.

Aktīvu pārdošanas ar atpirkšanu darījumiem piemīt likviditātes risks un darījuma partnera risks.

Atvasinātie finanšu instrumenti

Plāna pārvaldnieks var veikt ieguldījumus atvasinātajos finanšu instrumentos, lai nodrošinātos pret noteiktu Plāna aktīvu vērtības svārstību risku, kas var rasties, mainoties attiecīgā aktīva cenai vai valūtas kursam. Viena darījuma ar atvasinātiem finanšu instrumentiem nominālā vērtība nevar būt lielāka par 10% no Plāna aktīviem. Ieguldījumi atvasinātajos finanšu instrumentos ir pieļaujami, ja:

1. atvasinātie finanšu instrumenti tiek tirgoti dalībvalstī reģistrētā tirdzniecības vietā vai Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstī reģistrētas fondu biržas oficiālajā vai tam pielīdzināmā sarakstā un minētā fondu birža ir Pasaules biržu federācijas pilntiesīga locekle;
2. atvasinātajos finanšu instrumentos ietvertās saistības ir uzņēmusies kredītiestāde, kura ir saņēmusi licenci kredītiestādes darbībai un kurai ir atļauts sniegt finanšu pakalpojumus Latvijā vai citā dalībvalstī.

Atvasinātiem finanšu instrumentiem piemīt tirgus risks, likviditātes risks un darījuma partnera risks.

2.3.6. Informācija par ieguldījumu plāna ilgtspējas aspektiem

Plāns tiek pārvaldīts, ņemot vērā negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem. Plāns veicina vides un sociālo mērķu un solījumu izpildi, kas noteikti starptautiskajās saistībās, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības mērķos un Parīzes nolīgumā. Plāns atbalsta zaļo pāreju, piemēram, ieguldot tirākās enerģijas alternatīvās un tehnoloģijās, zaļās ēkās, mežos. Lai nodrošinātu vienmērīgu pāreju uz ilgtspējīgāku nākotnes ekonomiku, Plāns joprojām iegulda arī tradicionālās nozarēs ar augstām oglekļa emisijām (enerģija, materiāli un komunālie pakalpojumi). Plāna vides vai sociālo raksturlielumu sasniegšanas uzraudzībai nav noteikts īpašs etalons (salīdzināmais rādītājs).

Ieguldījumu lēmumu pieņemšanas procesā Sabiedrība īpašu uzmanību pievērš šādiem svarīgākās negatīvās ietekmes rādītājiem:

- ieguldījumu saņēmēju sabiedrību siltumnīcefekta gāzu intensitāte (oglekļa pēda);
- saistība ar uzņēmumiem, kas darbojas fosilā kurināmā nozarē;
- ANO Globālā līguma principu un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) pamatnostādņu daudznacionāliem uzņēmumiem pārkāpumi;
- saistība ar pretrunīgi vērtētiem ieročiem.

Sabiedrība integrē ilgtspējas riskus un aspektus Plāna ieguldījumu lēmumu pieņemšanas procesā ar šādām metodēm:

- Izslēdzošā atlase – Sabiedrība neveic tiešus ieguldījumus uzņēmumos nozarēs, kas rada lielākos ilgtspējas izaicinājumus (pretrunīgi vērtēti ieroči, kodolieroči, tabaka, azartspēles, fosilais kurināmais). Sabiedrība dod priekšroku tādiem ārējiem fondu pārvaldniekiem kas ir ANO Atbildīgu ieguldījumu iniciatīvas (UN-PRI) atbalstītāji, kā arī Sabiedrība dod priekšroku ieguldījumu fondiem, kas ievēro līdzīgus izslēgšanas principus kādi ir Sabiedrībai, taču ir iespējamā atšķirības, jo Sabiedrība tieši nekontrolē šo ieguldījumu fondu pārvaldīšanas procesu. Sabiedrība neiegulda tādu valstu valdību obligācijās, kuras ir pakļautas ANO Drošības Padomes, ASV un Eiropas Savienības sankcijām.
- ESG integrēšana un iekļaujošā atlase - ieguldījumu lēmumu pieņemšanas un ieguldījumu portfeļu struktūras veidošanas procesos Sabiedrība ņem vērā emitentu ilgtspējas raksturlielumus.
- Aktīvas īpašumtiesības - Sabiedrība iesaistās to uzņēmumu un trešo pušu ieguldījumu fondu ilgtspējas risku pārvaldībā, kuros Sabiedrība iegulda.
- Ilgtspējīgie ieguldījumi - Sabiedrība var veikt tematiskos un ietekmes ilgtspējīgos ieguldījumus ar mērķi panākt pozitīvu ietekmi sociālajā un vides jomā.

Sabiedrība uzskata, ka finanšu instrumentu emitenti, kas savā darbībā integrē ilgtspējas riskus, ilgtermiņā ir veiksmīgāki un tādējādi laika gaitā varētu radīt lielāku Plāna ieguldījumu atdevi.

Plašāka informācija par ilgtspējas principu ievērošanu ieguldījumu veikšanas procesā, svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspējas faktoriem, kā arī informācija par vides un sociālajiem mērķiem, veicot ieguldījumus, ir pieejama dokumentā "Informācija par finanšu produkta ilgtspēju" un periodiskajā ziņojumā, kas ir publicēti tīmekļa vietnē <https://www.seb.lv/pp2-seb-aktivais-plans>.

Informācija par Plāna vides un sociālajiem raksturlielumiem, to uzraudzības metodiku, datu avotiem, kā arī cita atklājamā informācija ir publicēta tīmekļa vietnē <https://www.seb.lv/informacija-par-pensiju-plana-ilgtspejas-principiem-aktivi-parvalditiem-planiem>.

2.3.7. Ieguldījumu plāna līdzekļu un līdzekļu daļas vērtības noteikšanas metodes un kārtība

Plāna vērtība ir Plāna līdzekļu aktīvu un saistību vērtības starpība, ko aprēķina saskaņā ar Likumu, citiem LR normatīvajiem aktiem, un Sabiedrības Pārvaldāmo portfeļu uzskaites instrukciju. Plāna daļas vērtību nosaka, dalot Plāna aktīvu vērtību uz aprēķina brīdi ar uz aprēķina brīdi reģistrēto Plāna daļu skaitu. Plāna daļas vērtība tiek noteikta, izmantojot iepriekšējās darba dienas slēguma cenas. Plāna daļas vērtība tiek noteikta eiro ar precizitāti ar septiņām zīmēm aiz komata. Plāna daļas vērtība Plāna darbības sākšanas brīdī ir EUR 1.4228718. Plāna pārskata gads ir 12 mēneši. Plāna pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu.

Informācija par iepriekšējās darba dienas Plāna daļas vērtību tiek iesniegta Aģentūrai un "Nasdaq CSD SE" katru darba dienu līdz pulksten 10:00. Informācija par Plāna daļas vērtību ir pieejama tīmekļa vietnēs www.seb.lv, sadalā "Fondu cenas" un www.manapensija.lv.

Nosakot Plāna vērtību, Sabiedrība ievēro šādus vispārīgos grāmatvedības principus:

- 1) Darbības turpināšanas princips. Tiek pieņemts, ka Plāns tiks pārvaldīts (darbosies) arī turpmāk.
- 2) Uzkrāšanas princips. Darījumu un citu notikumu ietekmi atzīst pārskata periodā, kad tie notiek, neatkarīgi no maksājuma datuma un rēķina saņemšanas vai izrakstīšanas datuma.
- 3) Konsekvences princips. Tiek lietotas tās pašas grāmatvedības un novērtēšanas metodes, kas lietotas, sagatavojot iepriekšējā gada finanšu pārskatus.
- 4) Piesardzības princips. Novērtēšanu visos gadījumos tiek veikta ar pienācīgu piesardzību, ievērojot šādus nosacījumus:
  - Finanšu pārskatos iekļauj tikai līdz pārskata datumam gūto peļņu;
  - Ņem vērā visus zaudējumus neatkarīgi no to rašanās laika;
  - Ņem vērā visas vērtības samazināšanās un amortizācijas summas neatkarīgi no tā, vai pārskata gads noslēgts ar peļņu vai zaudējumiem.
- 5) Darījumi un citi notikumi jāatspoguļo pēc būtības, tas ir jāuzskaita un jāuzrāda atbilstoši to ekonomiskajam saturam un finansiālajai būtībai, nevis tikai to juridiskajai formai.
- 6) Būtiskuma princips – finanšu pārskatos jāatspoguļo visu būtisko informāciju par darījumiem un notikumiem pārskata gadā.
- 7) Aktīvu un saistību posteņus un to sastāvdaļas ir jānovērtē atsevišķi.
- 8) Katra pārskata gada sākuma aktīvu un saistību pārskatam jāaskan ar iepriekšējā pārskata gada slēguma aktīvu un saistību pārskatu.

Izņēmuma gadījumos var atkāpties no minētajiem grāmatvedības principiem un pieņēmumiem. Jebkuru šādu gadījumu ir jāpaskaidro finanšu pārskatu un citu pārskatu pielikumos, norādot, kā tas ietekmēs Plāna aktīvus un saistības, finansiālo stāvokli un darbības rezultātus.

Plāna uzskaitē tiek lietots sākotnējās vērtības (historic cost) uzskaites princips, izņemot ieguldījumus vērtspapīros, kas klasificēti par tirdzniecības nolūkā turētiem finanšu aktīviem/ pārdošanai pieejamiem finanšu aktīviem un ieguldījumus atvasinātajos finanšu instrumentos. Minētos ieguldījumus uzskaita pēc to Patiesās vērtības.

Attiecībā uz aktīviem, kurus uzskaita to sākotnējā vērtībā, ja ir objektīvi pierādījumi tam, ka kāda aktīva uzskaites vērtība ir lielāka par tā aplēsto atgūstamo vērtību vai pašreizējo Patieso vērtību, ir jānosaka šī aktīva vērtības samazināšanas zaudējumi, un tie ir jāiekļauj ienākumu un izdevumu pārskatā.

No Plāna līdzekļu ieguldījumiem saņemtie ienākumi tiek fiksēti Plāna daļas vērtības pieaugumā un tiek atkārtoti ieguldīti finanšu instrumentos, ņemot vērā Plāna ieguldījumu politiku un ievērojot Prospektā noteiktos ieguldījumu ierobežojumus.

Sabiedrības Uzskaites nodaļa veic Plāna līdzekļu vērtības un Plāna daļas vērtības aprēķinu par katru darba dienu. Turētājbanka veic aprēķināto vērtību pārbaudi, un tās tiek publicētas, ja nav būtisku atšķirību Sabiedrības un Turētājbankas vērtējumos. Plāna līdzekļu vērtības un Plāna daļas vērtības aprēķinā katru darba dienu tiek ņemtas vērā visas uz Plānu attiecināmās izmaksas.

Likvīdo aktīvu vērtēšana

Finanšu instruments tiek uzskatīts par likvīdu, ja to ir iespējams ātri (parasti līdz piecām darba dienām) un par samērīgām izmaksām realizēt regulētā tirgū vai darījumu partnerim ārpus tā. Par likvīdiem finanšu instrumentiem tiek uzskatīti lielākā daļa regulētā tirgū iekļautu kapitāla un parāda vērtspapīru un ieguldījumu fondi.

Plāna finanšu instrumenti tiek novērtēti to patiesajā vērtībā. Kad vien iespējams, ieguldījumu vērtēšanā tiek izmantotas aktīvā tirgū kotētas cenas identiskiem aktīviem vai saistībām, kas iegūti no neatkarīgiem avotiem.

Nelikvīdo aktīvu vērtēšana

Gadījumos, ja nav iespējams iegūt cenas aktīvā tirgū, šādus finanšu instrumentus klasificē kā nelikvīdus, un to vērtēšanai izmanto vērtēšanas modeļus. Ne vēlāk kā mēneša laikā, kopš finanšu instrumenta klasificēšanas par nelikvīdu, Sabiedrība izveido modeli attiecīgā finanšu instrumenta vērtēšanai. Par nelikvīdiem finanšu instrumentiem tiek uzskatīti lielākā daļa alternatīvo ieguldījumu fondu, kā arī atsevišķi parāda un kapitāla vērtspapīri, kuriem ir neliels emisiju apjoms un ierobežots otrreizējais tirgus. Ieguldījumiem nelikvīdos finanšu instrumentos piemīt paaugstināts likviditātes risks.

Nelikvīdus ieguldījumus pārvērtē ne retāk kā reizi gadā, kā arī pie būtiskiem emitentu ietekmējošiem notikumiem, kas var atstāt nozīmīgu iespaidu uz finanšu instrumentu vērtību.

Pieļaujamais nelikvīdu ieguldījumu apmērs nedrīkst pārsniegt 25% no kopējiem Plāna aktīviem.

Atvasināto finanšu instrumentu vērtēšana

Atvasinātie finanšu instrumenti, tajā skaitā valūtas maiņas līgumi, valūtas mijmaiņas līgumi, valūtas iespējas līgumi (pārdotie un nopirktie) un citi atvasinātie finanšu instrumenti vērtspapīru tirgus cenu riska, valūtas pozīciju riska un procentu likmju riska samazināšanai, sākotnēji aktīvu un saistību pārskatā tiek atzīti to iegādes vērtībā (ieskaitot darījuma izmaksas) un turpmāk tiek pārvērtēti to Patiesajā vērtībā. Patiesā vērtība tiek noteikta pēc kotētām tirgus cenām, diskontētas naudas plūsmas modeļiem vai iespējas līgumu cenošanas modeļiem. Visi atvasinātie finanšu instrumenti tiek atspoguļoti kā aktīvi, ja to Patiesā vērtība ir pozitīva, un kā saistības, ja to Patiesā vērtība ir negatīva. Izmaiņas Patiesajā vērtībā iekļauj ienākumu un izdevumu pārskatā.

2.3.8. Cita informācija

Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumu, šī prospekta 2.3.2. punktā minētie ierobežojumi nav attiecināmi uz ieguldījumu akciju sabiedrības "Attīstības finanšu institūcija Altum" pārvaldītajā alternatīvo ieguldījumu fondā.

Ieguldījumu ierobežojumu — 50 % no Plāna aktīviem, kas var tikt ieguldīti kapitāla vērtspapīros (akcijās), alternatīvo ieguldījumu fondos un ieguldījumu fondos, kuri var veikt ieguldījumus kapitāla vērtspapīros vai citos riska ziņā tiem pielīdzināmos finanšu instrumentos — neattiecinā uz tādiem alternatīvo ieguldījumu fondiem, kuriem saskaņā ar regulu Nr. 231/2013 kā dominējošais alternatīvo ieguldījumu fonda veids ir norādīts nekustamā īpašuma fonds, ja sviras finansējums nepārsniedz 50 % no tā neto aktīvu vērtības.

2.3.9. Ieguldījumu politikas neievērošanas sekas un kārtība, kādā novērtē un sedz radušos zaudējumus

Plāna ieguldījumu politikas pārkāpšana neatceļ attiecīgā darījuma spēkā esamību, bet Sabiedrībai ir pienākums atlīdzināt visus zaudējumus, kuri ieguldījumu plāna dalībniekiem radušies šādas darbības rezultātā.

Ja Sabiedrība konstatē, ka ieguldījumu politikas pārkāpšanas rezultātā Plāna dalībniekiem ir radušies zaudējumi, tad Sabiedrībai ir pienākums ne vēlāk kā nākamajā dienā pēc zaudējumu novērtēšanas atlīdzināt tos noteiktajā apmērā, iemaksājot naudas līdzekļus attiecīgā ieguldījumu plāna kontā. Zaudējumu novērtēšanu veic Sabiedrības Uzskaites nodaļa sadarbībā ar Turētājbanku.

Līdzekļu turētājam ir pienākums uzraudzīt zaudējumu novērtēšanas un atlīdzināšanas procesu, kā arī iesniegt Latvijas Bankai apliecinājumu, ka Sabiedrības veiktais zaudējumu novērtējums atbilst patiesajam zaudējumu apmēram, un ka zaudējumu atlīdzināšanai paredzētie līdzekļi ir ieskaitīti attiecīgā ieguldījumu plāna kontā.

2.4. Darījumu ar ieguldījumu plāna līdzekļiem un ieguldījumu plāna pārvaldīšanas izmaksu pārvaldītājam, turētājbankai un trešajām personām

Sabiedrība maksājamās atlīdzības aprēķināšanu par Plāna pārvaldi, kā arī maksājamās atlīdzības par Plāna pārvaldi un uzskaiti un veic LR normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā no Plāna līdzekļiem. Katras dienas daļas vērtībā ir ņemtas vērā visas uz pensiju plānu attiecināmās izmaksas. Maksājamā atlīdzība tiek pārskaitīta reizi mēnesī. Sabiedrība maksā atlīdzību Plāna auditoriem no saviem līdzekļiem.

Sabiedrībai maksājamās atlīdzības apjoms var tikt mainīts, bet tas nedrīkst pārsniegt noteikto maksimālo lielumu. Sākot ar 2024. gadu, maksimālais atlīdzības apmērs par Plāna pārvaldi ir 0,51% (procentos no Plāna aktīvu vidējās vērtības gadā), tai skaitā Prospektā norādītā patstāvīga un mainīgā atlīdzība līdzekļu pārvaldītājam.

Pastāvīgā atlīdzība līdzekļu pārvaldītājam, kas noteikta atkarībā no Sabiedrības pārvaldīšanā esošo ieguldījumu plānu kopējiem aktīviem, ir šāda:

- 1) līdz 0,6 % gadā — kopējai aktīvu daļai, kas nepārsniedz 300 miljonus eiro, aprēķinot to iepriekšējā gada 30. novembrī;
- 2) līdz 0,4 % gadā — kopējai aktīvu daļai, kas pārsniedz 300 miljonus eiro, aprēķinot to iepriekšējā gada 30. novembrī.

Atlīdzību Sabiedrībai par Plāna pārvaldi veido maksājuma pastāvīgā daļa un maksājuma mainīgā daļa.

Maksājuma pastāvīgā daļa par Plāna pārvaldi ietver maksājumus līdzekļu pārvaldītājam, turētājbankai un trešajām personām, kurus veic no Plāna līdzekļiem.

Turētājbankas atlīdzība tiek segta no Plāna līdzekļiem uz Sabiedrības rīkojuma pamata.

Atlīdzība Turētājbankai no Plāna līdzekļiem tiek izmaksāta saskaņā ar līgumu starp Turētājbanku un līdzekļu pārvaldītāju.

Sabiedrība un Turētājbanka var samazināt atlīdzības apmēru pēc saviem ieskatiem. Līdz ar to, faktiskais maksājumu apmērs var būt mazāks nekā Prospektā norādītais maksimālais apmērs.

Maksājuma mainīgā daļa ir atlīdzība Sabiedrībai par ieguldījumu plāna darbības rezultātu, un tās apmērs ir atkarīgs no Plāna ienesīguma un ir aprēķināms Likumā un Ministru Kabineta noteikumos Nr. 765 "Kārtība, kādā valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītājs aprēķina maksājumu par ieguldījumu plāna pārvaldi, un kārtība, kādā tiek veikta minētā maksājuma uzskaitē un ieturēšana" noteiktajā kārtībā.

Atlīdzības veids		Maksimālais atlīdzības apjoms gadā, % no ieguldījumu plāna vidējās vērtības
Kopā		Līdz 0,51%
Atlīdzības apmērs Sabiedrībai*	Maksājuma pastāvīgā daļa	0,37%
	Maksājuma mainīgā daļa	Līdz 0,05%
Atlīdzība Turētājbankai		0,07%
Atlīdzība trešajām personām un citi maksājumi**		Līdz 0,02%

* Maksājuma pastāvīgās un mainīgās daļas maksimālais apmērs nosakāms, izmantojot Sabiedrības pārvaldāmo Shēmas aktīvu vērtību iepriekšējā gada 30. novembrī, un to piemēro Plāna aktīvu vērtībai kārtējā kalendārajā gadā no 1. janvāra līdz 31. decembrim. Kārtējam kalendārajam gadam aprēķinātais maksimālais maksājuma pastāvīgās un mainīgās daļas apmērs tiek publicēts Plāna dalībniekiem paredzētajā pamatinformācijā.

**Darījumu izmaksas, kas ietver valsts un pašvaldību nodevas, komisijas maksas notāriem, finanšu kontrolieriem, bankām, brokeriem, dīleriem, vērtspapīru biržām un depozitārijiem un citas līdzīgas izmaksas, kas tiek attiecinātas uz katru konkrētu darījumu. Sabiedrība prognozē, ka maksājumu trešajām personām apjoms arī nākotnē būs ļoti tuvs 0,00%.

Šīs informācijas mērķis ir sniegt esošajiem un potenciālajiem Shēmas dalībniekiem vispārēju ieskatu par kopējām izmaksām, kas viņiem jāsedz, piedaloties šajā Plānā.

2.5. Ieguldījumu plāna riski

Plāna dalībniekiem skaidri jāapzinās, ka ieguldījumi finanšu instrumentos, kā arī ienākumi no tiem ir pakļauti svārstībām, kas tieši ietekmē uzkrātā kapitāla vērtību.

Cenu svārstību risks – vērtspapīru cena, kā arī ienākumi no tiem ir pakļauti svārstībām, kas tieši ietekmē ieguldītājam piederošo Plāna daļu vērtību. Risks tiek ierobežots, diversificējot jeb dažādojot ieguldījumus. Pārvaldnieks iegulda Plāna līdzekļus daudzos dažādos finanšu instrumentos, tādējādi mazinot viena finanšu instrumenta cenas krituma negatīvo ietekmi.

Darījumu partnera risks – risks, ka darījuma partneris, ar kuru Sabiedrība uz Plāna līdzekļu rēķina ir noslēgusi darījumu, nevar izpildīt savas saistības pret Plānu. Darījumu partnera risks tiek ierobežots, veicot norēķinus ar metodi “piegāde pret samaksu”.

Emitenta kredītrisks - saistīts ar emitentu iespējām nepildīt savas saistības. Emitenta kredītrisks tiek ierobežots pirms ieguldījuma veikšanas, veicot pienācīgu emitenta analīzi, kā arī sekojot emitenta finansiālajam stāvoklim ieguldījuma laikā.

Informācijas risks - patiesas vērtspapīru tirgus informācijas, kura atspoguļo emitenta un kredītiestādes reālo situāciju, nepieejamība vai trūkums.

Likviditātes risks – risks, kas saistīts ar reālajām iespējām noteiktā laika posmā pārdot kādu no finanšu instrumentiem ar izdevīgiem nosacījumiem, kas var traucēt Plānam savlaicīgi veikt izmaksas dalībniekiem. Likviditātes risks tiek samazināts, turot daļu Plāna līdzekļu norēķinu kontā, kā arī, ieguldot daļu Plāna līdzekļu finanšu instrumentos ar augstu likviditāti. Ja nepieciešams, Sabiedrība var izmantot aizņēmumu darījumus, kā arī aktīvu pārdošanas darījumus ar atpirkšanu.

Procentu likmju svārstību risks – mainoties tirgus procentu likmēm, var mainīties Plāna aktīvu vērtība, kas ietekmē Plāna darbības rezultātus. Parāda finanšu instrumentu (obligāciju) vērtība var mainīties atkarībā no procentu likmju izmaiņām: ja procentu likmes pieaug, tad šo finanšu instrumentu cenas samazinās, un otrādi. Risks tiek ierobežots, izvēloties obligācijas ar zemāku jutīgumu pret procentu likmju svārstībām.

Valūtas risks – Plāna aktīvi var tikt ieguldīti ārvalstu valūtās nominētos finanšu instrumentos. Mainoties ārvalstu valūtu kursiem attiecībā pret eiro, Plāna aktīvu vērtība var vai nu palielināties, vai samazināties. Valūtas risks tiek ierobežots, slēdzot atbilstošus atvasinātos līgumus.

Ilgspējas risks - jebkādas negatīvas finansiālas ietekmes risks uz Plāna aktīvu vērtību, kas ir saistīts ar vides, sociālo un pārvaldes faktoru neņemšanu vērā. Ilgspējas risks var izpausties caur citiem ieguldījumu riskiem. Risks tiek ierobežots, pieņemot lēmumu par ieguldījumu veikšanu, novērtējot visus riskus un faktorus, kas var ietekmēt ieguldījumu vērtību un rezultātus, t.sk. veicot ieguldījumus arī tādos finanšu instrumentos, kuri veicina vides un/vai sociālos raksturlielumus.

Citi riski – nepārvarama vara (dabas katastrofas un stihijas, karadarbība, streiki, traucējumi saziņas līdzekļos, informācijas sistēmās), juridiskais, valsts regulācijas risks un citi.

Sabiedrība rīkojas Plāna dalībnieku interesēs, un iespēju robežās dara visu, lai izvairītos vai ierobežotu 2.5. sadaļā minētos riskus, taču Sabiedrība un Turētājbanka negarantē to, ka nākotnē būs iespēja pilnībā izvairīties no šiem riskiem. Sabiedrība un Turētājbanka negarantē Plāna daļas vērtības pieaugumu vai saglabāšanu.

2.6. Ieguldījumu plāna dalībnieka tiesības

Plāna Dalībniekiem ir šādas tiesības:

- 1) iepazīties ar Prospektu;
- 2) iepazīties ar Plāna ceturkšņa un gada pārskatiem;
- 3) iepazīties ar informāciju par Turētājbanku un Sabiedrību;
- 4) beidzot dalību Shēmā, pievienot fondēto pensiju kapitālu (turpmāk – kapitāls) nefondētajam pensiju kapitālam vai par kapitālu iegādāties mūža pensijas apdrošināšanu;
- 5) LR normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā mainīt Plānu un Sabiedrību.

Ja Plāna dalībnieks nomiris pirms vecuma pensijas pieprasīšanas, kapitāls, kas reģistrēts līdz Plāna dalībnieka nāves dienai, tiek izmantots atbilstoši Plāna dalībnieka reģistrētajai izvēlei – tiek ieskaitīts valsts pensiju speciālajā budžetā vai tiek pievienots Plāna dalībnieka vienas norādītās personas kapitālam, vai tiek mantots Civillikumā noteiktajā kārtībā.

Ja Plāna dalībnieks ir norādījis personu, kuras kapitālam pievienojams tā kapitāls, vai tas tiek mantots Civillikumā noteiktajā kārtībā, tad šajā gadījumā 80 % no uzkrātā kapitāla apmēra, kas reģistrēts 2019. gada 31. decembrī, novirza Plāna dalībnieka norādītajai personai vai izmaksā mantiniekiem, bet 20 % no uzkrātā kapitāla apmēra ieskaita valsts pensiju speciālajā budžetā. Visu kopš 2020.gada 1. janvāra uzkrāto kapitālu novirza atbilstoši Plāna dalībnieka veiktajai izvēlei.

Ja Plāna dalībnieks nav izdarījis izvēli, viss kapitāls tiek ieskaitīts valsts pensiju speciālajā budžetā.

2.7. Informācija par nodokļiem un nodevām, ja tādi ir paredzēti

Plāns nav juridiska persona un nodokļus nemaksā. Ja LR vai ārvalstu normatīvajos aktos tiek paredzēta nodokļu piemērošana ieguldījumu objektiem, kā arī darījumiem ar Plāna līdzekļiem, Sabiedrība šos nodokļu maksājumus sedz no Plāna līdzekļiem.

Uz Prospekta apstiprināšanas brīdi Plāna dalībnieku iemaksas Plānā ir daļa no obligātajām iemaksām valsts pensiju apdrošināšanā, un papildus nodokļu saistības, veicot iemaksas Plānā, neveido. Mainot Plānu, iedzīvotāju ienākuma nodoklis pensiju kapitāla vērtības pieaugumam netiek piemērots. Beidzot dalību Shēmā, Plāna dalībnieks vai nu pievieno fondēto pensiju kapitālu nefondētajam pensiju kapitālam vai arī noslēdz mūža pensijas apdrošināšanas līgumu ar apdrošināšanas sabiedrību (kura piedāvā šādu pakalpojumu, saskaņā ar noslēgto līgumu ar Aģentūru) par fondētā pensijas kapitāla izmaksu mūža pensijas veidā. Turpmākās izmaksas bijušajam Plāna dalībniekam no apvienotā fondētā un nefondētā pensiju kapitāla vai mūža pensijas tiek apliktas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem.